

BÖLÜM 50

Okul Öncesi Dönemde Çocuğumu Hangi Durumlarda Bir Çocuk Psikiyatri Uzmanına Götürmeliyim?



Mehmet Akif CANSIZ¹

GİRİŞ

Okul öncesi dönem olarak adlandırılan 0-5 veya 0-6 yaş aralığında çocuklarda görülen, çocuğun gelişiminde gecikme olduğunu düşündüren durumlar veya bazı ruhsal hastalık belirtileri için çocuk psikiyatri uzmanına başvurmak gerekmektedir. Okul öncesi çocukluk döneminde gelişecek psikiyatrik hastalıklar daha büyük yaşlarda görülenler ile aynı olabilir ancak belirtileri farklılık gösterebilir. Örneğin erişkin depresyonu sosyal içe çekilme ve keyifsizlik gibi belirtiler gösterirken, çocuklarda, yaşına göre; emmeme, uykusuzluk, kolay rahatlayamama huzursuzluk ve hırçınlık gibi belirtiler gösterebilir.

Önceki bölümlerde çocuklarda ruhsal hastalıklarla ilgili öncül belirtiler, dikkat edilmesi gereken gelişimsel işaretlerden ayrıntılı bahsedilmiştir. Bu belirtilerin varlığıyla ilgili herhangi bir şüphe oluşması veya belirtilerde gözlenen bir değişiklik çocuk psikiyatri uzmanına başvuru için yeterli bir nedendir. Bu nedenle çocukların ne tür semptomları geliştirebildiğini gözlemleyebilmek önemlidir. Ayrıca normal çocuk gelişimini bilmek ve gelişim basamaklarındaki kilometre taşlarını takip etmek gerekir. Her dönemin kendisine ait özelliklerinin bilinmesi, bakım verenlerin çocuğu daha iyi tanımlarına, gerektiğinde destek olabilmelerine ve esneklik kazanabilmelerine yardımcı olacaktır. Burada rastlanan sorunlar bazen önemsiz görünseler de çocuğun kendisi için veya çevresi için uyumsuz olup işlevselliğini bozabilir. Çocukların bakım verenlerinin de uyu-

¹ Uzm. Dr., Manisa Şehir Hastanesi, Çocuk ve Ergen Psikiyatrisi Kliniği makifcansiz@gmail.com, ORCID iD: 0000-0003-1102-4676

rarı tutabilme gelişimi kronolojik olarak gece kaka tutabilme, gündüz kaka tutabilme, gündüz idrar tutabilme, gece idrar tutabilme sırası ile gelişir. Çocuğun gündüz kakasını uygun olmayan yere yapması, dört yaşına kadar normal kabul edilebilirken dört yaşından sonra tedavi gerektirebilir. İdrar kaçırma ise beş yaşından sonra ve haftada ikiden daha sık olduğu durumlarda değerlendirme ve tedaviyi gerektirir. Özellikle çocuklarda kardeş doğumundan sonra kısa bir süre idrar ve kaka kaçırma davranışları görülebilir. Çoğunlukla geçici bir durum olsa da bedensel hastalıklar da dahil olmak üzere klinik değerlendirmeyi gerektiren bir durumdur. İdrar ve kakasını tuvalete yapma alışkanlığı edinmiş, gece alt ıslatması olmayan çocuklarda aniden ortaya çıkan alt ıslatma ve kaka kaçırma önemsenmeli, sıklığı ve miktarı not edilmelidir. Ayrıca özellikle dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğu olan çocuklarda tuvaleti ertelemeye bağlı taşma, tuvaletten temizlenmeden kalkmaya bağlı olarak da çamaşırdaki kirlenme görülebilir. Bu gibi durumlar da ruhsal hastalıklar açısından değerlendirme gerektirmektedir.

Nihayetinde uyku, yemek ve tuvalet alışkanlıkları insan vücudunun fizyolojik ihtiyaçlarını karşılayan davranışlardır. Her bir çocukta gelişimlerinin farklı özellikler gösterebileceği unutulmamalıdır. Çocuğun az yemesi ve az uyuması sorun olduğu gibi, çok yemesi ve çok uyuması da ideal bir durum değildir.

Sonuç olarak, çocuk psikiyatri polikliniğinde bebek ve çocukla ilgili her türlü gelişimsel, duygusal, davranışsal, bilişsel, sosyal, fizyolojik ve fiziksel özellik, ortaya çıkan yeni bir durum, aksama ve şüpheli durum değerlendirilmelidir. Bu nedenle ebeveynler çocuğun gelişimsel özelliklerini, normal çocuk gelişiminin kilometre taşlarını takip etmeli, saptadıkları durumları not etmeli ve aile hekimleri başta olmak üzere sağlık profesyonellerine ulaşmak için geç kalmamalıdır.

KAYNAKLAR

1. American Psychiatric Association, A. (2013). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders 5 (DSM-5)* Washington, DC: American Psychiatric Association.